

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 1270
Warszawa, 22 marca 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 29. posiedzeniu w dniu 21 marca 2013 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Roberta Mamąta do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Bogdan Borusewicz

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 21 marca 2013 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Jednocześnie upoważnia senatora Roberta Mamąta do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 w ust. 2 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:
„6a) niewykonywania pracy w okresie po dniu 31 grudnia 1956 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych;”;
- 2) w art. 7 uchyla się pkt 4;
- 3) w art. 57 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3–8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11–12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15–17 oraz art. 7 pkt 1–3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.”;
- 4) w art. 117 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Okresy, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 10 i ust. 2 pkt 6a, mogą być udowodnione dokumentami lub zeznaniami świadków. Oceny tych dokumentów i zeznań dokonuje, w drodze decyzji, Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zgodnie z przepisami o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.”;
- 5) w art. 174 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1–3 i 6–12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.”.

Art. 2. Ponowne ustalenie wysokości świadczenia, przy uwzględnieniu nowych okresów składkowych, następuje na wniosek uprawnionego.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203, z 2012 r. poz. 118, 251, 637, 664, 1285 i 1548 oraz z 2013 r. poz. 240.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie celu ustawy

Celem podjęcia niniejszej inicjatywy ustawodawczej jest wprowadzenie zmian do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej „ustawą”, w zakresie przepisów dotyczących tzw. okresów składkowych i nieskładkowych. Okresy te mają istotne znaczenie z punktu widzenia uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych, ponieważ liczą się przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz wysokości tych świadczeń. Projekt ustawy wprowadza do ustawy nową kategorię okresów składkowych: „niewykonywania pracy po dniu 31 grudnia 1956 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r., na skutek stosowania represji politycznych”, znosząc w uregulowaniu dotyczącym okresów nieskładkowych kategorię określoną jako „niewykonywanie pracy w okresie przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, nie więcej jednak niż 5 lat”. Tym samym projekt wprowadza, dla określonego kręgu podmiotów, nową kategorię okresów składkowych, nie przewidując ustawowego ograniczenia wysokości ich zaliczania do stażu ubezpieczeniowego.

Prace legislacyjne podjęto w związku z petycją indywidualną, wniesioną przez Stanisława Sz. (P8–09/12), przy czym zakres czasowy niewykonywania pracy autor petycji określił jako lata 1981–1989.

W ubiegłej kadencji Senatu przyjęto projekt inicjatywy ustawodawczej, którego cel i kształt był tożsamy z obecnym projektem (dotyczył lat 1956–1989). Sejm rozpoczął prace, jednak z powodu upływu kadencji Sejmu (druk sejmowy nr 4148, VI kadencja Sejmu: 2007–2011) proces legislacyjny nie został ukończony. Zasada dyskontynuacji prac legislacyjnych powoduje, że chcąc podjąć prace nad nowelizacją ustawy, trzeba rozpocząć prace w tym zakresie od początku. Petycja P8–09/12 wpłynęła w grudniu 2011 r., tj. w początkach bieżącej kadencji Senatu.

Komisja Praw Człowieka i Praworządności i Petycji uznała zasadność podjęcia działań ustawodawczych w tej materii, dzieląc przekonanie, zarówno autora petycji, jak i projektodawców z poprzedniej kadencji, o potrzebie uhonorowania działaczy opozycji demokratycznej, co do których w czasach PRL stosowano represje polityczne, uniemożliwiając im zatrudnienie. Zakres czasowy stosowanych represji, przyjęto zgodnie z postulowanym przez autora petycji (lata 1981-1989). Uznano, że obecnie istniejące

uregulowanie, zaliczające nie więcej niż 5 lat okresów nieskładkowych niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, zawarte w art. 7 pkt 4 ustawy nie oddaje rzeczywistego okresu pozostawania bez zatrudnienia, a także jest niewspółmierne w stosunku do długotrwałych konsekwencji ponoszonych przez konkretne osoby zwalniane z pracy, z odium tzw. wilczego biletu, który wyłączał je z kręgu kandydatów na pracowników.

Podczas pierwszego czytania, na wspólnym posiedzeniu Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Rodziny i Polityki Społecznej podniesiono wątpliwość, czy ograniczenie okresu represji politycznych do lat 1981-1989 nie stanowi niezgodności z Konstytucją, poprzez nadmierne uprzywilejowanie sytuacji osób, które nie wykonywały pracy na skutek represji w okresie 1981-1989, w stosunku do osób niewykonyjących pracy na skutek represji politycznych przed 13 grudnia 1981 r. Komisje uwzględniły opinię prof. Bogumiła Szmulika, zgodnie z którą zachodzi wątpliwość konstytucjonalności przyjętego w projekcie zróżnicowania sytuacji osób niewykonyjących pracy z powodu represji politycznych. Aby wyeliminować wątpliwości konstytucyjne, Komisje zmieniły stanowisko w sprawie okresu niewykonywania pracy z powodu represji politycznych, przyjmując lata 1956-1989, nie zaś 1981-1989.

2. Przedstawienie stanu obecnego

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określając warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, zasady ustalania wysokości świadczeń oraz zasady i tryb przyznawania oraz wypłaty świadczeń, przyjęła pojęcie okresów składkowych (tj. za które składka została faktycznie zapłacona), wymienionych w art. 6 ustawy, i nieskładkowych, zawartych w art. 7. Odpowiedni okres pozostawania w ubezpieczeniu, składkowym i nieskładkowym, jest warunkiem nabycia uprawnień do świadczeń długoterminowych. Przy ustalaniu wysokości emerytury, jak stanowi art. 53 ustawy, uwzględnia się kwotę bazową (24 %) oraz określony procent ustalonej indywidualnie podstawy wymiaru za rok okresu składkowego (1,3) i okresu nieskładkowego (0,7). Tym samym wysokość emerytury zależy od: części stałej (socjalnej) świadczenia (tj. 24% kwoty bazowej) oraz części indywidualnej zależnej od lat okresów ubezpieczenia (składkowych i nieskładkowych) i dochodów z określonego okresu ubezpieczenia (podstawa wymiaru). Podstawę wymiaru świadczenia

stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki ustalona dla wybranego okresu, liczona według określonego algorytmu. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury ustawa określa w art. 15. Wysokość kwoty bazowej jest ogłaszana w formie komunikatu Prezesa GUS.

W praktyce funkcjonowania uregulowań ustawy materia dotycząca okresów składkowych i nieskładkowych należy do istotnych kwestii dla ubezpieczonych, a także świadczeniobiorców. Ustawa posługując się pojęciem okresów składkowych, zawiera wśród nich również okresy składkowe bez opłaconej składki na ubezpieczenia społeczne. Stanowią one wyraz dowartościowania przez ustawodawcę różnego rodzaju przerw w zatrudnieniu lub podleganiu ubezpieczeniu, spowodowanych istotnymi przyczynami (o charakterze społecznym, gospodarczym, politycznym). Są to okresy:

- 1) przebywania w więzieniach lub miejscach odosobnienia w Polsce z powodu działalności politycznej po 31 grudnia 1956 r. – art. 6 ust. 1 pkt 8,
- 2) świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz nielegalnych organizacji politycznych i związków zawodowych – art. 6 ust. 1 pkt 10,
- 3) internowania w stanie wojennym – art. 6 ust. 2 pkt 8.

Po roku 1989 ustawodawca rekompensował w ten sposób działaczom opozycji ujemne konsekwencje poniesione w życiu osobistym i zawodowym, spowodowane prowadzeniem działalności politycznej w stosunku do władz PRL²⁾.

Do okresów nieskładkowych, o których mówi obecny art. 7 ustawy, jej pkt 4 zalicza: „okresy niewykonywania pracy w okresie przed dniem 4 czerwca 1989 r. spowodowane represjami politycznymi, uwzględniane przy ustalaniu prawa do świadczeń i ich wysokości” i są zaliczane w wymiarze nie większym niż 5 lat.

3. Różnice między dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym

Projekt wprowadza odrębną kategorię okresów składkowych, dla określonego kręgu podmiotów, nie przewidując ustawowego ograniczenia wysokości ich zaliczania do stażu ubezpieczeniowego. W art. 6 ust. 2 ustawy dodaje się pkt 6a, zawierający nową kategorię okresów składkowych: „niewykonywanie pracy po dniu 31 grudnia 1956 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r., na skutek stosowania represji politycznych”, uchylając w art. 7 pkt 4,

2) K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki "Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych". Komentarz, ABC, 2009, wydanie III.

dotyczący niewykonywania pracy w okresie przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, nie więcej jednak niż 5 lat.

Proponowana zmiana zmierza w kierunku przyjętego w ustawie i funkcjonującego od 1999 r. uregulowania dowartościowującego niektóre okresy niepozostawiania w zatrudnieniu, rozszerzając kategorię okresów składkowych *bez opłaconej składki*.

4. Konsultacje

Projekt ustawy w brzmieniu zawartym, w druku senackim nr 218 (w którym przyjęto zakres czasowy podlegania represjom politycznym w latach 1981–1989) został przekazany: Kierownikowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Instytutowi Pamięci Narodowej–Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Rzecznikowi Ubezpieczonych, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministrowi Finansów, Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej oraz Krajowej Radzie Sądownictwa. Ponadto projekt przesłano do: Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA, Stowarzyszenia Sędziów Themis, Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Business Center Club, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan i Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, jednak żaden z tych podmiotów nie nadesłał odpowiedzi.

Sąd Najwyższy, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Krajowa Rada Sądownictwa oraz Rzecznik Ubezpieczonych przedstawili stanowisko, w którym nie wnoszą uwag do projektu, przy czym Rzecznik Ubezpieczonych stwierdził jednocześnie, że materia projektu pozostaje poza zakresem jego kompetencji.

Instytut Pamięci Narodowej–Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie wniósł uwag do projektu, zauważając, że stanowi on wyraz zadośćuczynienia działaczom opozycji za ich działalność. Jednocześnie wyraził wątpliwość, czy uchylnie art. 7 pkt 4 nie pozbawi możliwości zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego niewykonywania pracy (wskutek represji politycznych) przed 13 grudnia 1981 r.

W imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stanowisko przedłożył Prezes ZUS, podkreślając, że nie zgłasza uwag jako podmiot będący wykonawcą ustaw. Wskazał przy tym na trudność oszacowania skutków finansowych, ponieważ okres represji politycznych, obecnie zaliczany do okresów nieskładkowych, trudno wyodrębnić z ogólnego stażu pracy

i wyodrębnić liczbę osób, którym zaliczono te okresy jako nieskładkowe. Szacunkowo biorąc, na każde 100 osób pobierających świadczenie, przeliczenie z obecnego wskaźnika 0,7% na 1,3 % w skali 12 miesięcy może dać ok. 19,1 tys. zł, zaś zaliczenie każdym 100 osobom każdego dodatkowego roku represji jako okresu składkowego, oprócz maksymalnych obecnie 5 lat, w skali 12 miesięcy wynosiłoby w warunkach finansowych 2013 r. ok. 41,4 tys. zł.

W imieniu Naczelnego Sądu Administracyjnego, jego Prezes, nie zgłaszając uwag merytorycznych, zaproponował określenie wejścia w życie projektu: 14 dni od dnia następującego po miesiącu ogłoszenia.

Minister Finansów poddał w wątpliwość, w związku z uregulowaniami projektu, możliwość uznania okresów niewykonywania pracy z powodu represji politycznych, przed 14 grudnia 1981 r., za okresy nieskładkowe. Ponadto odniósł się do projektu w kontekście skutków finansowych uregulowań projektu, które niewątpliwie wpłyną na pogorszenie sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z którego są realizowane wypłaty świadczeń w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Deficytowy charakter tego Funduszu, wymóg wspomagania go środkami budżetowymi w wysokości określonej corocznie w ustawie budżetowej, niezbędność udzielenia Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych w 2013 r. pożyczek z budżetu państwa dla zapewnienia terminowych wypłat świadczeń przemawiają na niekorzyść projektu. Powołując się na konieczność zapewnienia stabilności finansów publicznych oraz niezwiększania wydatków jednostek sektora finansów publicznych, którego częścią jest FUS, Minister Finansów odmówił udzielenia poparcia projektowi ustawy.

Minister Pracy i Polityki Społecznej przedstawił wątpliwości dotyczące odmienności projektu w stosunku do wniesionego w poprzedniej kadencji, obejmującego okres pozostawania bez pracy w okresie 1956–1989 oraz wynikające z tego skutki – niewykonyjący pracy przed 1 stycznia 1982 r. utracą dotychczasową możliwość uwzględnienia tego okresu jako nieskładkowego przy ustalaniu prawa do świadczeń oraz ustalaniu ich wysokości. Ponadto wskazał na dodatkowe obciążenie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i zwiększenie jego niedoboru, wymagające sfinansowania. W opinii Minister podkreśla trudność oszacowania skutków finansowych, wynikające z rozszerzenia katalogu okresów składkowych, ze względu na nieznaną (bez wglądu w indywidualne dokumenty) liczbę osób, którym zaliczono okres represji do okresów nieskładkowych. Zdaniem Ministra Pracy w obecnym stanie prawnym są uregulowane w sposób kompleksowy kwestie związane

z zaliczaniem okresów podlegania represjom politycznym do okresu, od którego jest uzależniane prawo do emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych pozytywnie ocenił projekt ustawy. Zgłoszone przez niego wątpliwości dotyczą przyjętego okresu granicznego niewykonywana pracy – po dniu 13 grudnia 1981 r. Uznaje go za dyskusyjny jako kryterium, a jego wprowadzenie (łącznie z projektowanym uchyleniem art. 7 pkt 4) pogarsza sytuację działaczy opozycyjnych z lat 1957–1981, ponieważ dotychczas nie różnicowano uprawnień działaczy opozycyjnych w zależności od okresu, w jakim podlegali represjom polegającym na uniemożliwianiu zatrudnienia. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych poinformował, że w latach 1999–2012 wydano ok. 230 decyzji potwierdzających niemożność świadczenia pracy wskutek represji politycznych (rocznie wydaje się ok. 20 takich decyzji), skutki finansowe proponowanych zmian, zdaniem Kierownika Urzędu, może oszacować jedynie ZUS.

Podczas pierwszego czytania na posiedzeniu połączonych Komisji: Ustawodawczej oraz Rodziny i Polityki Społecznej podniesiono wątpliwość co do zgodności z Konstytucją RP uregulowań projektu ustawy ze względu na przyjęty zakres czasowy represji politycznych (lata 1981–1989) obejmujący pozostawanie poza zatrudnieniem. Autor opinii prof. Bogumił Szmulik potwierdza, że projekt w brzmieniu zawartym w druku nr 218 wzbudza wątpliwość co do zgodności z Konstytucją, w szczególności dotyczy ona nadmiernego i nieuzasadnionego zróżnicowania (uprzywilejowania) sytuacji osób niewykonyjących pracy na skutek represji politycznych w okresie od 13 grudnia 1981 do 4 czerwca 1989 r., w stosunku do tej samej grupy podmiotów, które nie wykonywały pracy na skutek represji politycznych przed 13 grudnia 1981 r. Autor sugeruje w opinii, że wątpliwość ta może zostać rozwiana zastąpieniem przyjętego w projekcie zakresu czasowego, okresem: „po 31 grudnia 1956 a przed 4 czerwca 1989 r.”.

5. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Przyjęte uregulowanie ma stanowić zadośćuczynienie krzywdom doznany przez ofiary represji politycznych PRL, do których należało zwalnianie z pracy działaczy opozycyjnych i stosowaniu szykan polegających na odmowie zatrudnienia (nierazadko długotrwanie).

W przekonaniu projektodawców poniesione przez działaczy opozycji straty zarówno materialne, jak i niematerialne (dotyczące sytuacji osobistej, rodzinnej i społecznej) są nie do

zrekompensowania, a proponowane uregulowania czynią to w stopniu nieporównywalnym do rzeczywistych skutków, zmierzają jednak w kierunku lepszej realizacji zasady sprawiedliwości społecznej w sferze ubezpieczeń społecznych.

Proponowane w projekcie rozwiązanie powoduje skutki finansowe. Przewidywane skutki finansowe dotyczą sektora finansów publicznych, przede wszystkim Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z którego są realizowane wypłaty świadczeń w powszechnym systemie ubezpieczeń. W celu realizacji projektu ustawy będzie musiało nastąpić uzupełnienie środków FUS dotacją z budżetu państwa lub pożyczką z budżetu państwa. Podtrzymując twierdzenia zawarte w uzasadnieniu projektu wniesionego do Sejmu w ubiegłej kadencji (druk sejmowy nr 4148, VI kadencja) i przyjmując, że grupa podmiotów, której dotyczyłoby *przeliczenie* świadczeń, obejmowałaby ok. 600 osób, można w przybliżeniu szacować wydatki na kwotę ok. 100 tys. zł, przy czym pula środków finansowych będzie zależeć od liczby złożonych wniosków. W stanowisku Rady Ministrów do projektu zawartego w druku sejmowym nr 4148 poprzedniej kadencji, podniesiono, że szacunkowy skutek finansowy dla założonych 600 osób (zaliczenie dotychczas po 0,7% podstawy wymiaru, a według propozycji projektu zaliczenie po 1,3 %) w warunkach finansowych 2011 r. wyniosłby ok. 102,9 tys. zł, natomiast zaliczenie wszystkim każdego dodatkowego roku repesji jako okresu składkowego, oprócz maksymalnego zaliczenia obecnie 5 lat, spowodowałoby szacunkowy skutek finansowy w wysokości ok. 223 tys. zł.

6. Oświadczenie w sprawie zgodności przedłożonego projektu z prawem wspólnotowym

Przedłożony projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 8 kwietnia 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Robert Adam Mamątow)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 6, art. 7, art. 57, art. 117 oraz art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.; dalej: ustawa).

Przedmiotem nowelizacji jest wprowadzenie do ustawy przepisów określających okres składkowy, obejmujący czas niewykonywania pracy na skutek represji politycznych po dniu 31 grudnia 1956 r., a przed dniem 4 czerwca 1989 r. Podstawą udowodnienia braku możliwości wykonywania pracy ze wskazanych wyżej względów są dokumenty lub zeznania świadków. Dowody te są oceniane przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zgodnie z przepisami o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Organ wydaje w tej sprawie decyzję administracyjną.

Proponowana ustawa ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Konrad Kuszel
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Deskrytory bazy Rex: emerytury i renty, projekt ustawy, represjonowani, Unia Europejska.

Warszawa, 8 kwietnia 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Robert Adam Mamątow) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt zakłada zmianę art. 6, art. 7, art. 57, art. 117 oraz art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.; dalej: ustawa).

Przedmiotem nowelizacji jest wprowadzenie do ustawy przepisów określających okres składkowy, obejmujący czas niewykonywania pracy na skutek represji politycznych po dniu 31 grudnia 1956 r., a przed dniem 4 czerwca 1989 r. Podstawą udowodnienia braku możliwości wykonywania pracy ze wskazanych wyżej względów są dokumenty lub zeznania świadków. Dowody te są oceniane przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zgodnie z przepisami o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Organ wydaje w tej sprawie decyzję administracyjną. Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Autor:

Konrad Kuszel
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Deskryptory bazy Rex: emerytury i renty, projekt ustawy, represjonowani, Unia Europejska.

SZEF KANCELARII SENATU

Ewa Polkowska

SK-0401-9(29)/13

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

Data wpływu 26. 03. 2013

Warszawa, dnia 26 marca 2013 r.

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

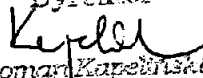
W związku z przekazaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 29. posiedzeniu uchwały z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przekazały następujące podmioty:

- 1) Kierownik Urzędu Do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.
- 2) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.
- 3) Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
- 4) Sąd Najwyższy.
- 5) Naczelny Sąd Administracyjny.
- 6) Rzecznik Ubezpieczonych.
- 7) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
- 8) Minister Finansów.
- 9) Minister Pracy i Polityki Społecznej.
- 10) Krajowa Rada Sądownictwa.

z poleceniem

Z up. Szefa Kancelarii Senatu

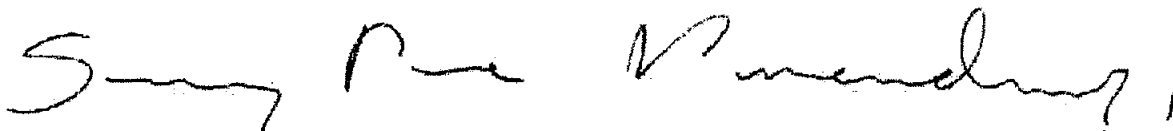

Roman Kapeliński

Warszawa, dnia 3 grudnia 2012 r.

KIEROWNIK
URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

BD/WP/K0752/0202/13/12

Szanowny Pan Senator
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

w związku z pismem Szanownego Pana Przewodniczącego z dnia 16 listopada br. (BPS/KU-034/218/3/12), dotyczącym projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218), przedstawiam stanowisko Urzędu.

Urząd pozytywnie ocenia propozycję, by okresy niewykonywania pracy z powodów represji politycznych uznać za okresy składkowe, a także by usunąć dotychczasowe, arbitralnie ograniczenie 5 lat jako najdłuższego okresu możliwego do zaliczenia.

Jednak nasze wątpliwości natury aksjologicznej i konstytucyjnej (w kontekście zasady równego traktowania) budzi propozycja, by do okresów składkowych zaliczać wyłącznie okresy niewykonywania pracy na skutek represji politycznych doznanych po dniu 13 grudnia 1981 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r. Trudno znaleźć nam argumenty (nie ma ich również w uzasadnieniu projektu), które uzasadniałyby wyłączenie spod dobrodziejstwa nowych przepisów

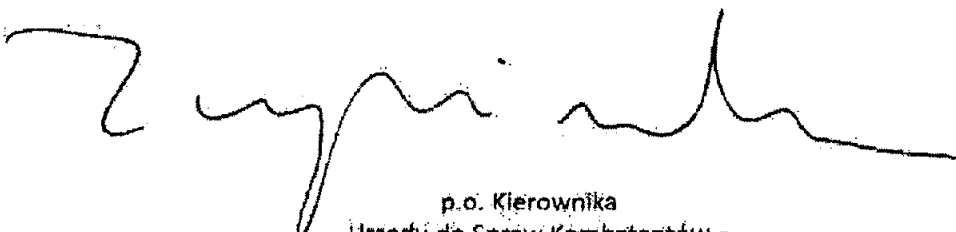
osoby represjonowane pozbawieniem możliwości zarobkowania za swoją działalność niepodległościową w latach 1957 – 1981.

Jest to zabieg tym bardziej dyskusyjny, iż obecne rozwiązania art. 7 pkt 4 ustawy o rentach i emeryturach z FUS nie różnicują uprawnień działaczy opozycji w zależności od okresu, w jakim byli oni poddawani represjom w postaci uniemożliwienia im świadczenia pracy.

Proponowane rozwiązania nie tylko nie polepszają sytuacji prawnej działaczy opozycji z lat 1957 – 1981, ale nawet ją znacząco pogarszają. Projekt zakłada bowiem uchylenie art. 7 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co pozbawi takie osoby możliwości zaliczenia okresu pozbawienia pracy chociaż do okresów nieskładkowych, co mogą uczynić obecnie.

Jednocześnie uprzejmie informuję Szanownego Pana Przewodniczącego, iż w latach 1999 – 2012 wydaliśmy ok. 230 decyzji potwierdzających fakt niemożności świadczenia pracy wskutek stosowania wobec danej osoby represji politycznych (rocznie wydajemy ok. 20 takich decyzji).

Skutki finansowe, jakie pociągają ze sobą proponowane zmiany, może oszacować tylko Zakład Ubezpieczeń Społecznych, biorąc pod uwagę powyższe dane, a także już złożone wnioski i na tej podstawie obliczyć średni wzrost wydatków związany z przekwalifikowaniem okresów nieskładkowych w składkowe.

p.o. Kierownika
Urzędu do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

Jan Stanisław Ciechanowski

Warszawa, dnia 1 grudnia 2012 r.

PREZES

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu

dr Łukasz Kamiński

BPRV 025-11(2)/12

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218) uprzejmie informuję, że nie wnoszę uwag do zaproponowanych w projekcie rozwiązań.

Przeniesienie okresów niewykonywania pracy po dniu 13 grudnia 1981 r., a przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych z katalogu okresów nieskładkowych do katalogu okresów uznawanych za składkowe, bez ustawowego ograniczenia możliwości zaliczenia jedynie 5 lat takiego okresu do stażu ubezpieczeniowego, niewątpliwie stanowi wyraz zadośćuczynienia działaczom opozycji demokratycznej, którzy doznali w tym czasie represji politycznych polegających na zwalnianiu z pracy oraz pozbawianiu możliwości podjęcia zatrudnienia.

Pragnę jednakże zauważyć, iż uchylenie pkt 4 w art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych może spowodować, iż osoby, które na skutek represji politycznych nie wykonywały pracy w okresie przed dniem 13 grudnia 1981 r. zostaną pozbawione możliwości zaliczenia tego okresu do stażu ubezpieczeniowego.

Z poważaniem

Łukasz Kamiński

Warszawa, dnia 05 grudnia 2012 r.

991100/0220-242/2012/K13

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z otrzymanym do opinii, przy piśmie z dnia 16 listopada br., znak: BPS/KU-034/218/4/12, projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uprzejmie informuję, że z punktu widzenia wykonawcy nie zgłaszam uwag do projektu.

Odnośnie natomiast skutków finansowych propozycji zawartej w projekcie stwierdzić należy, że trudno jest je oszacować, gdyż okresu represji politycznych (aktualnie zaliczanego do wysokości świadczenia jako okresy nieskładkowe) nie można wyodrębnić z ogólnego stażu pracy (bez wglądu w indywidualne dokumenty), a co za tym idzie nie można określić liczby osób, którym okresy represji zaliczone zostały do okresów nieskładkowych. Można jednak taki szacunek przeprowadzić dla każdych 100 osób pobierających emeryturę lub rentę ustaloną według tzw. starych zasad przyjmując założenia makroekonomiczne z projektu ustawy budżetowej na rok 2013 oraz przyjmując założenie, że świadczenia osób, którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył okresy niewykonywania pracy z powodu represji politycznych do okresów nieskładkowych, obliczone zostały od średniej podstawy wymiaru i średniego wskaźnika podstawy wymiaru dla świadczeń wypłacanych w grudniu 2011 r. Przy takich założeniach szacunkowy skutek finansowy, dla każdych 100 osób, uwzględnienia w wysokości świadczenia każdego 1 roku zaliczanego obecnie po 0,7% podstawy wymiaru, a który według propozycji byłby zaliczany po 1,3% podstawy wymiaru, w warunkach finansowych 2013 r., w skali 12 miesięcy wyniósłby około 19,1 tys. zł.

Natomiast zaliczenie każdego z 100 osobom każdego dodatkowego roku represji jako okresu składkowego (oprócz maksymalnie zaliczanych obecnie 5 lat) spowodowałoby, w warunkach finansowych 2013 r., w skali 12 miesięcy szacunkowy skutek finansowy w wysokości około 41,4 tys. zł.

2

Powaza-ian,

Z Urzędu Prezesa Zakładu
MIROSTWA BORCZKA
MIROSTWA BORCZKA

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 30.11. 2012 r.

BSA III - 021 - 445/12

**Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 listopada 2012 r., BPS/KU-034/218/11/12 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do **projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218)**.

Z poważaniem

Stanisław Dąbrowski

Stanisław DĄBROWSKI

CU 547/12

PREZES
NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO
BO-60-25/12

Warszawa, dnia 23.11.2012 r.

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

P. Hauser

Odpowiadając na pismo z dnia 16 listopada 2012 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218), uprzejmie informuję, że do przedstawionego projektu uwag merytorycznych nie zgłaszam.

Proszę natomiast o rozważenie, czy określona w art. 3 projektu formuła wejście w życie ustawy jest prawidłowa w przypadku gdy ogłoszenie ustawy nastąpi np. 30 lub 31 dnia pierwszego miesiąca, z uwagi na treść art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłoszenia aktów normatywnych (...) – Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 ze zm., stanowiącego, że akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłoszone w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.

Wydaje się, że bardziej przydatna byłaby druga część alternatywy proponowanej w § 45 ust. 1 pkt 3 Zasad Techniki Prawodawczej, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie Zasad techniki prawodawczej (Dz. U. Nr 100, poz. 908), np. „Ustawa wchodzi w życie 14 dnia następującego po miesiącu ogłoszenia”.

z uzasadnieniem
PREZES
Naczelnego Sądu Administracyjnego
prof. Roman Hauser

Rzecznik Ubezpieczonych

www.rzu.gov.pl

Aleksandra Wiktorow

Warszawa, dnia 29.11.2012 r.

RU/275/12/MD

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z przekazaną do zaopiniowania w dniu 16 listopada 2012 roku (znak: BPS/KU-034/218/6/12), senacką inicjatywą ustawodawczą w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218), uprzejmie informuję, iż Rzecznik Ubezpieczonych do przedłożonego projektu uwag nie zgłasza, ponieważ przedmiot zmian znajduje się poza zakresem zadań Rzecznik Ubezpieczonych nadanych ustawą z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. Nr 124, poz. 1153, z późn. zm.).

2 poważaniem
A. Wiktorow

PREZES
KASY ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Artur Brzóska

Warszawa, dn. *15* grudnia 2012 r.

OP-023/6512

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo Pana Przewodniczącego znak: BPS/KU-034/218/5/12 z dnia 16 listopada 2012 r. dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218) informuję, że Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie zgłasza uwag.

z poważaniem
Artur Brzóska
PREZES
KASY ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
ul. Chałubińskiego 10
00-625 Warszawa

Warszawa, dnia 6 grudnia 2012 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

WU3/0602/68/GRW/2012/BMI9-17423

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 listopada 2012 r. Nr BPS/KU-034/218/2/12 w sprawie *projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218)*, przedstawiam następujące stanowisko.

Projekt ustawy (druk senacki nr 218) przewiduje wprowadzenie zmian w uprawnieniach emerytalnych w zakresie zaliczania okresów składkowych i nieskładkowych proponując m.in. aby do okresów składkowych zaliczony został okres niewykonywania pracy po dniu 13 grudnia 1981 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych.

Wydaje się, iż propozycja uznania okresów niewykonywania pracy w okresie po dniu 13 grudnia 1981 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych jako okresów składkowych (dodanie w art. 6 ust. 2 nowego punktu 6a), przy jednoczesnej propozycji uchylenia pkt 4 w art. 7, określającego iż okresem nieskładkowym jest okres niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, nie więcej jednak niż 5 lat, oznacza, że osoby, które nie wykonywały pracy przed dniem 14 grudnia 1981 r. na skutek represji politycznych nie będą mogły ubiegać się o uznanie takich okresów jako okresów nieskładkowych.

Według informacji zawartej w uzasadnieniu proponowane w projekcie rozwiązanie

powoduje skutki finansowe, a pula środków finansowych będzie zależeć od liczby złożonych wniosków. Ministerstwo nie dysponuje jednak odpowiednimi danymi, do poprawnego wyliczenia całościowych skutków finansowych proponowanych zmian, a w dokonaniu takich szacunków ewentualnie mógłby być właściwy Minister Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z ZUS.

Rozpatrując możliwość wprowadzenia zmian zawartych w druku senackim nr 218 od strony możliwości sektora finansów publicznych należy zauważyć, że Polska jest objęta procedurą nadmiernego deficytu (EDP) i zgodnie z rekomendacją Rady Ecofin (z dnia 7 lipca 2009 r.) Polska jest zobowiązana do korekty nadmiernego deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych do 2012 r. w wiarygodny i trwały sposób. Ze względu na wszechstronną procedurę Polska podlega ścisłemu monitoringowi sytuacji budżetowej. W przypadku stwierdzenia przez KE braku działań naprawczych nieuniknione będzie podjęcie dalszych kroków w ramach procedury nadmiernego deficytu, z możliwością nałożenia sankcji. Jeśli Komisja Europejska i Rada Ecofin stwierdzą, że Polska nie wdrożyła rekomendacji Rady Ecofin z art. 126.7 TFUE, określającej termin i sposób zlikwidowania nadmiernego deficytu zgodnie z nowymi zasadami dyscypliny budżetowej UE, w ciągu 6 miesięcy od otrzymania nowej rekomendacji Rady z art. 126.7 TFUE Polska będzie zobowiązana przedłożyć KE i Radzie szczegółowy plan działań ograniczających wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych i/lub zwiększających dochody sektora. Prawo UE przewiduje możliwość nałożenia sankcji finansowych na każdy kraj UE - beneficjenta Funduszu Spójności, jeśli Rada Ecofin negatywnie oceni starania tego państwa dla ograniczenia nadmiernego deficytu. Decyzją Rady może być wstrzymanie całości albo części zobowiązań z Funduszu Spójności wobec danego państwa członkowskiego.

Zgodnie z rekomendacją Rady Ecofin, w kolejnych latach konieczne jest dalsze redukcje deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych, tak aby osiągnąć średniookresowy cel budżetowy (MTO), który dla Polski wynosi -1% PKB. Należy podkreślić, że dla uzyskania przez Polskę w 2013 r. decyzji Rady kończącej procedurę nadmiernego deficytu niezbędne jest nie tylko zagwarantowanie trwałej redukcji deficytu, lecz także sprowadzenie długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB na ścieżkę spadkową. Rozważając ewentualne zakończenie procedury, KE i Rada będą bowiem analizować nie tylko kształtowanie się deficytu, lecz również ryzyko przekroczenia

przez jednostki sektora finansów publicznych progę zadłużenia na poziomie 60% wartości rocznego produktu krajowego brutto. Pragnę na marginesie zaznaczyć, że Minister Finansów został zobowiązany do kontroli nad sektorem finansów publicznych w zakresie przestrzegania zasady stanowiącej, że państwowy dług publiczny nie może przekroczyć 60% PKB.

Rozwiązania zawarte w projekcie niewątpliwie wpłynęłyby na pogorszenie sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), z którego realizowane są wypłaty świadczeń w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. System ten jest głęboko deficytowy i wymaga znaczących środków budżetowych, których wysokość jest określana corocznie w ustawie budżetowej. W planie finansowym FUS na rok 2013 zawartym w projekcie budżetu na rok 2013 oprócz m.in. dochodów ze składek i dotacji z budżetu w wysokości 37,1 mld zł niezbędne jest udzielenie FUS kolejnych pożyczek z budżetu państwa w celu zapewnienia terminowych wypłat świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Sytuacja finansowa FUS jest trudna, gdyż zgodnie z planem finansowym na rok 2013 FUS może zakończyć rok 2013 zadłużeniem w budżecie państwa na kwotę ok. 21 mld zł (z tytułu pożyczek otrzymanych w latach 2009-2013), a ponadto posiadałby zadłużenie wobec banków w wysokości ok. 1,5 mld zł.

Mając zatem na względzie podejmowane działania w celu zapewnienia stabilności finansów publicznych należy bardzo dokładnie rozważyć ewentualne przyjęcie wszelkich projektów ustaw powodujących zwiększenie wydatków jednostek sektora finansów publicznych, którego istotną częścią jest Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Nie mogę zatem poprzeć zmian zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218).

Z poważaniem

Z upoważnienia Ministra Finansów
POSEKRETARZ STANU

Wojciech Kowalczyk
Wojciech Kowalczyk

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 6 grudnia 2012 r.

DUS. 0700-433/MJ/12

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z pismem z dnia 16 listopada br., znak: BPS/KU-034/218/1/12, uprzejmie informuję, że konsekwencje regulacji proponowanych w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk nr 218) budzą wątpliwości. Wbrew temu, co wynika z uzasadnienia tego projektu – nie jest on tożsamy z poprzednim projektem (druk sejmowy nr 4148- VII kadencja Sejmu RP), a projekty te różnią się nie tylko tym, że poprzedni dotyczył dłuższego okresu stosowania represji, tj. lat 1956-1989. Różnice między tymi projektami są znacznie głębsze.

W senackim projekcie ustawy (druk nr 218), proponuje się uchylene przepisu art. 7 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, że za okresy nieskładkowe uważa się okresy „niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, nie więcej jednak niż 5 lat” (art. 1 pkt 2 projektu ustawy).

W miejsce tej regulacji proponuje się wprowadzić przepis, że za okresy składkowe uważa się okresy „niewykonywania pracy po dniu 31 grudnia 1981 r. a przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych (art. 1 pkt 1 projektu ustawy).

Pozostałe propozycje są konsekwencją powyższych zmian.

Wprowadzenie zmian proponowanych w art. 1 pkt 1 i 2 przedmiotowego projektu (druk nr 218) powoduje, że osoby, które na skutek represji politycznych nie wykonywały pracy przed dniem 1 stycznia 1982 r., stracą dotychczasową możliwość uwzględnienia tego

okresu (jako nieskładkowego) przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych oraz ustalaniu ich wysokości.

W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że „intencją projektodawców jest uhonorowanie działaczy opozycji demokratycznej w latach 1981-1989, w stosunku do których stosowano represje polityczne, polegające na zwalnianiu z pracy z odium tzw. wilczego biletu, który pozbawiał w tym okresie możliwości bycia nie tylko pracownikiem, lecz w ogóle kandydatem na pracownika”. Zapewne zamiarem projektodawców nie było jednak całkowite pominięcie osób, które takim represjom podlegały przed dniem 1 stycznia 1982 r.

Rozszerzenie katalogu okresów składkowych zawsze oznacza dodatkowe koszty dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz zwiększenie niedoboru tego Funduszu, który wymaga sfinansowania dotacją z budżetu państwa, środkami Funduszu Rezerwy Demograficznej, pożyczką z budżetu państwa albo kredytami bankowymi. Należy bardzo dokładnie rozważać wszelkie zwiększenie wydatków sektora finansów publicznych, którego FUS jest istotnym elementem. Zapewne ze względu na stan budżetu państwa w projekcie ustawy (druk 218) proponuje się, aby jedynie okres niewykonywania pracy na skutek podlegania represjom politycznym w latach 1981-1989 był okresem składkowym.

Trudno jest oszacować skutki finansowe propozycji zawartej w projekcie, gdyż nie można oszacować liczby osób, którym w świetle obowiązujących obecnie przepisów zabrakło stażu pracy do uzyskania uprawnień do emerytury, a które dzięki uznaniu okresu niewykonywania pracy z powodu represji politycznych za okres składkowy i zniesieniu ustawowego ograniczenia możliwości zaliczenia jedynie 5 lat takiego okresu, będą mogły uzyskać emeryturę. Nie można też określić liczby osób, którym przy ustalaniu wysokości emerytury lub renty okresy represji politycznych zostały zaliczone do okresów nieskładkowych, ponieważ (bez wglądu w indywidualne dokumenty) okresu represji nie można wyodrębnić z ogólnego stażu pracy.

Niezależnie od powyższego, zważywszy na wątpliwości, czy rzeczywiście celem projektodawców jest zawężenie okresu podlegania represjom politycznym do lat 1981-1989, szacowanie skutków finansowych projektowanej ustawy w jej obecnym kształcie, wydaje się przedwczesne.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że obecny stan prawny reguluje w sposób kompleksowy kwestie związane z zaliczaniem okresu podlegania represjom politycznym do okresu, od którego jest uzależnione prawo do emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), okresami składkowymi są okresy:

- podlegania represjom okresu powojennego, określone w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego - art. 6 ust. 1 pkt 5,
- osadzenia w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania albo bez wyroku po dniu 31 grudnia 1956 r. za działalność polityczną - art. 6 ust. 1 pkt 8,
- świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989r. – art. 6 ust. 1 pkt 10,
- internowania na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154 ze zmian.) – art. 6 ust. 2 pkt 8.

Jako okresy nieskładkowe wymienione są w art. 7 pkt 4 ww. ustawy okresy niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, które uwzględnia się w wymiarze nie dłuższym niż 5 lat.

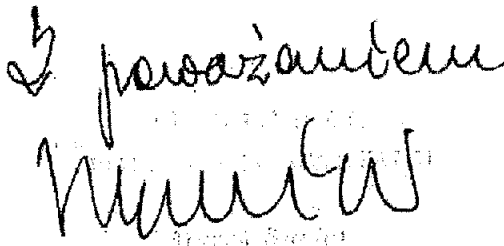
Należy podkreślić, że okresy niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych uwzględnia się jako okresy nieskładkowe, w wymiarze nie dłuższym niż 5 lat, tylko tym osobom, do których nie miała zastosowania ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne (Dz. U. Nr 32, poz. 172, z późn. zm.) oraz osobom, które nie skorzystały z możliwości przywrócenia do pracy na mocy tej ustawy.

Jeżeli pracownik był zwolniony z pracy z przyczyn politycznych, a następnie został przywrócony do pracy na mocy ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych (...), to cały okres pozostawania bez pracy jest okresem składkowym, na równi z okresem zatrudnienia. Zgodnie bowiem z art. 11 ust. 2 tej ustawy, okresy pozostawania bez pracy po ustaniu stosunku pracy z osobą, o której mowa w jej art. 1, wlicza się do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, w tym również z ubezpieczenia społecznego.

Ponadto uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z art. 117 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresy osadzenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 8, na mocy wyroku -

potwierdza prezes sądu okręgowego, a w przypadku osadzenia bez wyroku - Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Natomiast z przepisu art. 117 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika, że okresy, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 10 i art. 7 pkt 4, mogą być udowodnione dokumentami lub zeznaniami świadków. Oceny tych dokumentów i zeznań dokonuje w drodze decyzji, Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zgodnie z przepisami o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Andrzej Świerka

KU 567/3/12

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 10 grudnia 2012 r.

Nr WOK-020-191/12

Dot. BPS/KU-034/218/12/12

Pan Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu

szanowny Panie Przewodniczo,

W związku z nadesłanym projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk senacki nr 218) uprzejmie informuję, że Krajowa Rada Sądownictwa na posiedzeniu plenarnym w dniu 5 grudnia 2012 r. przyjęła ww. projekt bez uwag.

Z pozdrowieniami

SSN Antoni Górski